= ORKA =
„PRAWDA ZWYCIĘŻY"
Nr. 1 (8) — KWIECIEŃ — 1942 Rok

OD REDAKCJI.

Dostajecie czytelnicy nowy numer pisma, które od dawna już znacie. Daliśmy tylko naszemn pismu z pewnych powodów nową nazwę. Nie oznacza to, że zmienił się kierunek pisma, gdyż pozostaje on nadal ten sam. Z numerem niniejszym przechodzimy jednak do nowego stadium naszej działalności która polegać ma na skupianiu i organizowaniu ludzi pod jednym sztandarem dla urzeczywistnienia drogich nam wszystkim ideałów. Za kilka miesięcy wojna dojdzie do najwyższego napięcia, a najpóźniej na jesień nastąpi przesilenie, które, jeśli nie przyniesie odrazu końca wojny w Europie, to w każdym razie wyjaśni, jakie siły przystąpią do organizowania pokoju i nowego porządku w świecie. Ten nadchodzący okres wymagać będzie od nas jeszcze większego niż dotychczas i hartu dużej wiary w lepszą przyszłość, aby nie ulec rozkładowym siłom i nie dać się omamić różnym fałszywym prorokom. Będziemy silni i wszystko przetrzymamy, jeżeli będziemy zjednoczeni w dążeniu do jasno określonych celów.

Z tego powodu ocenimy dodatnio próby określenia tych celów przez różne ugrupowania polityczne istniejące zarówno w kraju jak i za granicą, gdyż próby te posuwają bardzo naprzód organizowanie mas Narodu dla zadań, jakie wysuwa przyszłość. Szczególną radością jednak musi nas napawać fakt, że obecnie w jednym z naszych najpoważniejszych masowych ruchów politycznych uzgadnianie poglądów i programu postępuje szybko naprzód i daje wynik, że w numerze niniejszym ogłaszamy deklarację ideowo-programową poważnego zespołu działaczy, reprezentujących ten ruch. Tę deklarację uznajemy również jako nasz drogowskaz i w jej duchu będziemy odtąd ujmować zagadnienia.

Podając ją do wiadomości Czytelników uważamy za wskazane zachącić was do uważnego jej przemyślenia i rozpowszechniania, gdyż każde jej zdanie jest skrótem wielu myśli i owocem sumiennej, wszechstronnej pracy. Znajdą w niej Czytelnicy postulaty i pojęcia dawniej znane, ale znajdą też wiele określeń całkiem nowych, które w następnych numerach będziemy kolejno wyjaśniać i w szczegółach uzupełniać. Deklaracja bowiem nie jest jeszcze programem, lecz zawiera tylko

ogólne wskazania i rzuty myśli, które stanowią podstawę pracy programowej.

Chcielibyśmy by się przyczyniła ona do zjednoczenia wszystkich rodaków szczerze i głęboko miłujących naszą nieszczęśliwą Ojczyznę. Ogłaszamy ją z tą nadzieją a przekonani jesteśmy, że w każdym razie wyjaśni ona stanowisko naszego ruchu w sprawach ważniejszych i dopomoże do silniejszego zwarcia naszych szeregów.

DEKLARACJA IDEOWO-PROGRAMOWA Z.P.L. „ORKA".

Naród nasz został pozbawiony w toku obecnej wojny możności wpływania na bieg wydarzeń w takim stopniu, jaki odpowiada jego znaczeniu i sile.

Zbliża się jednak czas, gdy Polska odzyska swoje znaczenie, a głos Jej będzie mógł zaważyć odpowiednio przy ustalaniu warunków pokoju i zasad nowego porządku w Europie. Na ten czas musimy być całkowicie zjednoczeni w wyrażaniu naszych potrzeb i postulatów: Brak jedności w naszym narodzie, rozbicie ideowe może się okazać bardziej niebezpieczne dla nas pod koniec wojny, niż w którymkolwiek momencie trwania wojny. Ten tylko naród wyjdzie z wojny naprawdę zwycięsko, który poza siłą wytrwania wykaże nadto zdolność do czynu twórczego,- zdolność pokierowania swoim losem i wyzyskania wszelkich okazyj do wzmocnienia się. Ponieśliśmy w tej wojnie ogromne straty i mamy prawo oczekiwać, że nasze ofiary krwi i mienia nie będą daremne, lecz przyczynią się do istotnej poprawy warunków bytu całego naszego Narodu. Wierzymy w zwycięstwo naszej sprawy, lecz równocześnie powinniśmy sobie uświadomić, że to zwycięstwo będzie o tyle pełne, o ile zastanie nas całkowicie zjednoczonych ideowo i gotowych do przeciwstawienia się chociażby siłą wszelkim próbom załatwienia naszych spraw bez naszej zgody.

Jedność musimy przedstawiać nietylko na zewnątrz, lecz również w naszych głównych sprawach wewnętrzno-ustrojowych. Naród nasz walcząc dziś z barbarzyńskim najeźdźcą rozumie, że walczy o przyszłość Polski, ale przez Polskę nie rozumie powrotu do przedwojennych stosunków w naszym kraju. Szerokie rzesze ludu polskiego pragną wiedzieć dokładnie o jaką Polskę toczy się walka i gotowe są poświęcić resztę swych sił dla urzeczywistnienia tego ideału Polski, jaki w duszy swojej pod wpływem ciężkich przeżyć wypielęgnowały. Te ideały człowieka ciężkiej pracy wyrastają z twardej rzeczywistości, z poczucia konieczności wyciągnięcia wszelkich nauk z dotychczasowych doświadczeń. Masy ludowe rozumieją, że Naród nasz, bardzo ubogi i zniszczony materialnie, będzie musiał dokonać

po wojnie wielkiego wysiłku, aby zdobyć odpowiednie warunki życia, a chcąc dopiąć tego, będzie musiał zjednoczyć się moralnie, złamać w sobie wszelkie przywary, zniszczyć siły rozkładowe i solidarnym wysiłkiem wykuwać dla siebie lepsze jutro.

Praca dla przyszłej Polski musi opierać się na fakcie, że gospodarzem naszego kraju, trzonem fizycznym i moralnym naszego Narodu jest lud polski, chłop polski. Nikt w naszym kraju nie będzie robić rachunku bez gospodarza. Lud polski, który przed wojną prowadził zaciętą i krwawą walkę o swoje prawa polityczne i moralność w życiu publicznym, który w czasie poprzedniej i obecnej wojny dowiódł, że potrafi najcięższe ofiary ponieść dla dobra Ojczyzny nie będzie biernie przypatrywać się kształtowaniu przyszłego oblicza Polski i nie będzie tolerować przejawów niezgodnych z jego postawą moralną i potrzebami. Lud chce wziąć czynny udział w budowaniu przyszłego ustroju własnego państwa: nikogo nie chce od tej pracy odtrącić, ale również nie pozwoli, by praca ta odbywała się bez jego współudziału.

Kierując się tymi założeniami, postanowiliśmy złączyć swoje wysiłki w pracy dla przyszłości i zobowiązaliśmy się walczyć o urzeczywistnienie idei oparcia przyszłego życia państwowego na zdrowych, twórczych siłach Ludu Polskiego, to jest zarówno warstwy chłopskiej, jak też rzesz robotniczo-rzemieślniczych i pracowniczych. Rozwijając powyższą ideę, formułujemy następujące zasady ogólne.

I.

Najwyższym naszym celem jest pełna niepodległość i potęga Narodu Polskiego, oparta o wolność i dobrobyt obywateli. Ofiary nasze poniesione w tej wojnie, nie mogą być daremne, lecz winny przynieść znaczną poprawę życia i możliwości rozwojowych Narodu. Dążąc do tego wypowiadamy nieubłaganą walkę najeźdźcy i grabieżcom ziem naszych, a także wszelkim siłom i czynnikom zewnętrznym jak i wewnętrznym, które starają się lub będą usiłowały osłabić siły Narodu i przeszkodzić mu w osiągnięciu powyższych celów.

Dążąc do tego celu, stajemy na stanowisku, że rząd nasz, przebywający obecnie w Anglii, jest jedyną legalną reprezentacją Rzeczypospolitej Polskiej i że wszyscy obywatele tak w kraju jak zagranicą winni podporządkować się jego zarządzeniom. Gdy Naród odzyska możność swobodnego wypowiedzenia swej woli, ten rząd tymczasowy powinien złożyć władzę w ręce przedstawicieli kraju.

II.

Będziemy domagać się, aby w przyszłym traktacie pokojowym Polska otrzymała pełne, rzeczywiste odszkodowanie

i zadośćuczynienie za straty i krzywdy wyrządzone Narodowi przez okupację niemiecką i sowiecką, zarówno za mordowanie i gnębienie naszych obywateli, jak też i niszczenie naszego mienia. Domagać się będziemy wydania w ręce naszych sądów tych wszystkich niemieckich dygnitarzy i urzędników, którzy prowadząc administrację okupowanych ziem naszych, niszczyli polskość wbrew zasadom prawa międzynarodowego.

Terytorium Rzeczypospolitej po wojnie winno obejmować wszystkie ziemie posiadane przez Polskę przed wojną, powiększone o polskie niegdyś Prusy Wschodnie, Gdańsk, cały Śląsk i cały obszar leżący po prawym brzegu Odry wzdłuż jej biegu. Granic ciaśniejszych, ani na zachodzie ani na wschodzie Naród nasz uznać nie może.

Powrót do przedwojennych stosunków politycznych i gospodarczych w Europie jest z punktu widzenia naszych interesów niepożądany. Nowy układ winien zapewnić bezpieczeństwo, wolność i swobodę rozwoju wszystkich ludów, równocześnie jednak winien zaprowadzić współpracę kulturalną i gospodarczą państw europejskich celem podniesienia dobrobytu ludności i uchronienia jej na przyszłość od bezrobocia i nędzy. W szczególności muszą być zapewnione możliwości rozwoju krajów rolniczych.

Ponieważ doświadczenie wykazało, że małe narody nie mogą się same ostać przed drapieżnością sąsiadów potężniejszych, popierać będziemy tworzenie się związków mniejszych narodów celem zorganizowania wspólnej siły politycznej, gospodarczej i militarnej. Zadaniem naszego Narodu winno być zorganizowanie wspólnoty ludów słowiańskich a przede wszystkim połączenie ściślejszymi węzłami z narodem czeskim i słowackim. Dalszy nasz rozwój wymaga ścisłej współpracy Polski z ludami bałtyckiemi, z ludem węgierskim i tureckim.

III.

Powrót do normalnych stosunków w Polsce nie będzie po wojnie możliwy, jeżeli się wprzód nie dokona gruntownego oczyszczenia atmosfery moralnej. Pierwszym tego warunkiem jest osądzenie po wojnie przez specjalny trybunał tych wszystkich, którzy są odpowiedzialni za: 1) nadużywanie władzy i gwałcenie zasad praworządności przy zwalczaniu w poprzedniej Polsce przeciwników tzw. obozu rządowego, 2) marnotrawstwo grosza publicznego i nieprzygotowanie kraju do obrony, 3) ucieczkę w czasie wojny, lub bezpośrednio przed wojną z kraju mimo, że obowiązek publiczny nakazywał im pozostanie. Niezależnie od tego winna być przeprowadzona rewizja w stosunku do osób skazanych za rządów sanacyjnych na tle politycznym.

Nasze życie społeczne musi być oczyszczone z elementów wrogich i rozkładowych. Kto na tej wojnie wzbogacił się przez spekulacje lub konszachty z okupantem, krzywdząc w ten sposób Naród lub obrażając jego poczucie moralne, temu niezależnie od postępowania karnego ma być skonfiskowany majątek tą drogą uzyskany. Majątek ten zostanie przeznaczony na zapomogi dla ofiar wojny. Będziemy żądać ukarania osób, które obrażając godność narodową wysługiwały się okupantom.

IV.

Rzeczpospolita po wojnie nie może być kontynuacją przedwojennych stosunków w Polsce. Ponieważ Państwo Polskie było rządzone od czasu tzw. zamachu majowego wbrew woli ludu polskiego przez czynniki nieodpowiedzialne, nowe rządy nie mogą przejąć wszystkich zobowiązań i praw ustanowionych przez te czynniki, lecz winny przejąć tylko te, które zostaną uznane za słuszne i zgodne z interesami całego Narodu.

Ustrój i działalność nowej Rzeczypospolitej winny się opierać na zasadzie, że najwyższym celem władzy państwowej jest sprawiedliwość i dobro Narodu Polskiego. Dobro Narodu nie może być jednak pojmowane sprzecznie z potrzebami i dążeniami Ludu Polskiego, na którym opiera się byt całego Narodu. W tym duchu żądać będziemy rewizji całego ustawodawstwa i zobowiązań państwowych.

V.

Będziemy dążyć do tego by życie Narodu naszego było przeniknięte zasadami chrześcijańskimi i kształtowało się zgodnie ze zdrowymi obyczajami ludu, a chronione przed wpływami osłabiającymi tężyznę moralną i fizyczną. Odrodzenie moralne Narodu i czystość jego obyczajów wysuwamy jako naczelny postulat bez urzeczywistnienia którego kraj nasz nie będzie mógł się podźwignąć i spełnić tej misji kulturalno-cywilizacyjnej w Europie środkowo-wschodniej, jaka na nim od wieków ciąży.

W ustroju życia polskiego winno być zapewnione pełne poszanowanie osobowości człowieka, który musi mieć możność swobodnego rozwoju duchowego i doskonalenia się. Wszystkim obywatelom winna być zagwarantowana swoboda wierzeń, swoboda zrzeszania się, i ogłaszania poglądów na podstawach wyżej wskazanych.

Domagać się będziemy ochrony rodziny oraz troskliwego wychowania młodzieży w duchu służby dla Narodu, kładąc nacisk przede wszystkim na kształcenie charakteru.

W związku z tym nie możemy tolerować dłużej istniejących stosunków w dziedzinie prawa małżeńskiego domagać się bę-

dziemy wydania jak najszybciej jednolitego prawa małżeńskiego, które między innymi odda jurysdykcję we wszystkich sprawach małżeńskich sądom państwowym i zawierać będzie przepisy chroniące Naród przed degeneracją. Domagać się będziemy również rozciągnięcia nadzoru państwowego w zakresie wychowania na wszystkie zakłady wychowawcze i naukowe, bez względu na to, przez kogo są prowadzone.

VI.

Jedną z głównych przyczyn słabości Polski przedwojennej był brak jasnego i zdecydowanego uregulowania przez ówczesne czynniki sprawy mniejszości narodowych, oraz ujemny, rozkładowy wpływ czynników obcych na życie społeczne i polityczne naszego Narodu. Dążąc do Polski silnej musimy sobie postawić za cel radykalne naprawienie błędów przeszłości przez ułożenie zasad współżycia z tymi mniejszościami zgodnie z ludowym poczuciem sprawiedliwości oraz przez usunięcie destrukcyjnego wpływu czynników obcych.

Domagać się będziemy wysiedlenia z Polski wszystkich Niemców, gdyż krzywdy wyrządzone nam podczas wojny przez ten Naród uniemożliwiają na przyszłość współżycie z nim.

Inne narodowości zamieszkałe w Polsce winny korzystać ze swobody własnego rozwoju kulturalnego i społecznego a pod względem praw obywatelskich nie mogą być upośledzone. W stosunku do bratnich ludów słowiańskich zamieszkałych na wschodnich ziemiach naszych lud nasz nie żywi uczucia nieprzyjaźni i szczerze poprze ich dążenia w kierunku uzyskania większych praw i większych możliwości rozwojowych, niż te z których korzystały przed wojną, o ile narodowości te już podczas obecnej wojny będą lojalne i czynnie dowiodą chęci współżycia z nami.

Żydzi bez różnicy wyznania powinni być traktowani jako obcy naród, który będzie korzystał z praw przyznanych ogólnie mniejszościom narodowym.

Ponieważ jednak w czasie obecnej wojny Żydzi wykazali pod okupacja bolszewicką przeważnie wrogi stosunek do naszych żywotnych interesów narodowych, uważamy za niepożądane mieszanie się Żydów do polskiego życia kulturalnego, społeczno-politycznego i gospodarczego. Stąd domagać się będziemy przede wszystkim, aby rząd nasz już podczas pertraktacyj pokojowych zażądał zasadniczego rozstrzygnięcia sprawy żydowskiej w drodze międzynarodowych układów w sensie przyznania Żydom terenów emigracyjnych i umożliwienia im opuszczenia Polski w jak najkrótszym czasie.

Poza tym domagać się będziemy aby renegatów pozbawić obywatelstwa i usunąć z Polski po uprzednim skonfiskowaniu ich majątków.

VII.

Z powyższych punktów deklaracji naszej wynika, że konstytucja kwietniowa nie może stanowić podstawy naszego przyszłego ustroju państwowego. Będziemy się domagać, aby rząd tymczasowy przeprowadził po zakończeniu wojny wybory do Sejmu konstytucyjnego na podstawie ordynacji przewidującej głosowanie powszechne, równe, bezpośrednie, tajne. Zadaniem tego sejmu będzie uchwalenie nowej konstytucji Narodu Polskiego. Nowa konstytucja winna ustalić w Polsce system rządów silnych, ale demokratycznych, opartych na zaufaniu ludu. Nowa ordynacja winna ustalić wybory do ciał ustawodawczych na podstawie głosowania czteroprzymiotnikowego, wykluczającego możliwość powstawania zbyt wielu partyj oraz przechodzenia posłów do innych partyj, możliwość przekupstwa i uprawiania szantażów politycznych.

Ustrój administracyjny państwa powinien być jak najbardziej sprawny, ale równocześnie tak zbudowany, aby uniemożliwiał rozwielmożnienie się biurokracji i nie stwarzał dla niej przywilejów, godzących w ludowe poczucie sprawiedliwości społecznej. Administracja państwowa winna opierać się w szerszej mierze na samorządzie terytorialnym. Będziemy się domagać rozbudowy sądownictwa administracyjnego oraz ustanowienia odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone obywatelom przez urzędników w toku urzędowania.

Celem podniesienia autorytetu sądów i zapewnienia niezależności sędziowskiej, sądownictwo winno być zypełnie zwolnione od wpływów politycznych władz administracyjnych. Obywatele z wyboru jako ławnicy powinni brać udział w sądach karnych pierwszej instancji.

Domagać się będziemy wprowadzenia powszechnego przymusowego wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego. Przyszła armia polska winna podlegać odpowiedniemu wychowaniu ideowemu, jako armia tworzona przez lud polski oraz podlegać opiece i nadzorowi poprzez Sejm i jego organy. Korpus oficerski winien rekrutować się głównie z młodzieży pochodzącej z warstw ludowych i winien być wychowywany w duchu zasad demokratycznych.

VIII.

Praca, wysiłek twórczy człowieka winien być uznany za najwyższą miarę wartości obywatela. Dążąc do urzeczywistnienia tej zasady w praktyce naszego przyszłego życia, stoimy na gruncie solidarności interesów całego Ludu Polskiego, to jest warstwy chłopskiej, robotniczo-rzemieślniczej i pracowniczej i walczyć będziemy o realizację tej solidarności w sto-

sunkach politycznych. Jedność ludowa winna oprzeć się na następujących przesłankach społecznych.

Nie mogą istnieć w Polsce żadne przywileje, czy to jednostkowe, czy stanowe, jeśli nie wynikają one z zasługi pracy. Istniejące przedziały i różnice między poszczególnymi stanami powinny być w interesie całego Narodu usunięte.

Lud wiejski będąc piastunem wartości fizycznych Narodu, musi posiadać pełną możność rozwoju duchowego, społecznego i materialnego: nie żąda dla siebie żadnych przywilejów, lecz domaga się, by wieś pod żadnym względem nie była upośledzona na skutek uprzywilejowania nieusprawiedliwionego pewnych warstw miejskich. Będziemy walczyć o to by przyszła polityka gospodarcza dbała przede wszystkim o specjalność produkcji wiejskiej, by gospodarstwa rolne były chronione przed dewastacją i wyzyskiem, by ludność wiejska miała zapewnioną należytą obsługę kulturalną — opiekę zdrowotną i społeczną. Poza tym musi być odpowiednio reprezentowana we wszystkich naczelnych władzach i instytucjach gospodarczych, aby mogła wywierać rzeczywisty wpływ na ich decyzje.

Robotnik i pracownik nie mogą być w przyszłości traktowani jako siła najemna. lecz jako równorzędny z właścicielem kapitału czynnik w pracy przedsiębiorstwa. Ochrona pracy musi być szeroko uwzględniona w ustawodawstwie i praktyce życiowej. Domagać się będziemy uznania związków zawodowych za legalne reprezentacje interesów robotniczych i pracowniczych oraz przyznania im udziału w samorządzie gospodarczym. Każdy zakład pracy winien być uznany prawnie za dobro publiczne, którego niszczyć lub zatrzymać w pracy niewolno.

Domagać się będziemy ochrony rzemiosła polskiego przed wyzyskiem kapitału, koncernów i karteli przemysłowych oraz rozbudowy organizacyj rzemieślniczych celem zapewnienia im równorzędnego z fabrycznym przemysłem wpływu na sprawy społeczno-gospodarcze.

IX.

Przyczyną nędzy ludu, zacofania i słabości gospodarczej Polski przedwojennej była nie tylko międzynarodowa sytuacja gospodarcza, lecz także: wyzysk uprawiany przez kartele przedsiębiorców i obcy. pasorzytniczy kapitał, który miał na swoich usługach sfery rządzące, poza tym nadmierne obciążenie podatkami ludności pracującej a także etatyzm, służący bogaceniu się wyższej klasy biurokracji. Walka o lepsze jutro Polski, to walka o usunięcie tych objawów pasorzytnictwa...

Zadaniem ustroju gospodarczego i polityki gospodarczej państwa jest przede wszystkim zapewnienie każdemu obywatelowi pracy i godziwego zarobku oraz ochrona jego oszczędności: temu zadaniu winny być podporządkowane wszystkie inne względy gospodarcze i interesy poszczególnych warstw. Wychodząc z tego założenia dążyć będziemy do ustanowienia w Polsce systemu gospodarki planowej, ktora będzie miała na celu wyrugowanie kapitalistycznego wyzysku pracy i podniesienie produkcji kraju przez inwestycje publiczne, szybkie uprzemysłowienie kraju i podniesienie wytwórczości do takiego poziomu, aby nie było bezrobocia na wsi i w mieście.

Realizując ten cel, chętnie będziemy widzieć współpracę zagranicznego kapitału, jeśli będzie on szukać uczciwych zysków i nie będzie uprawiać pasorzytniczej eksploatacji kraju. Wypowiadamy się w zasadzie za utrzymaniem prywatnej własności środków produkcji i dążyć będziemy do jej ochrony. Nie możemy jednak dłużej tolerować nadużywania tej własności ze szkodą społeczną i uprawiania jej przy pomocy wyzysku gospodarczego: w związku z tym domagać się będziemy uspołecznienia banków i wszelkiego kredytu oraz wszelkich przedsiębiorstw kapitalistycznych, posiadających decydujące znaczenie w produkcji kraju. Wypowiadamy się także przeciwko posiadaniu i prowadzeniu przez państwo przedsiębiorstw zarobkowych — za wyjątkiem monopoli, środków komunikacyjnych i przemysłu zbrojeniowego, gdyż gospodarka państwowa przeważnie dotychczas nie zdała egzaminu ze swej sprawności. Natomiast popierać będziemy wszelkie dążenia do rozwoju zdrowej inicjatywy prywatnej w dziedzinie wytwórczości starając się rozwój ten kierować na drogi spółdzielcze, przyczym w celu ochrony krajowego rynku zbytu domagać się będziemy ostrego zwalczania karteli i prób monopolizacji.

Produkcja rolna winna opierać się na średnich i drobnych gospodarstwach samodzielnych, niepodlegających podziałowi. W tym celu domagać się będziemy gruntownej przebudowy ustroju rolnego w kierunku uzupełnienia obszaru gospodarstw karłowatych i nadania ziemi wiejskiej ludności bezrolnej przez konfiskatę i parcelację wszystkich majątków ziemskich, przekraczających 50 hektarów bez względu na to, do kogo one należą, za wyjątkiem wzorowo prowadzonych gospodarstw uprzemysłowionych. Nienadające się do parcelacji majątki, które prowadzą gospodarstwa doświadczalne lub specjalne kultury winny być przejęte przez samorząd rolniczy: lasy winno przejąć państwo, którego zadaniem będzie należyte zalesienie kraju.

W handlu winno być usunięte wszelkie zbędne pośrednictwo oraz spekulacja: w związku z tym dążyć będziemy do

organizacji polskiego handlu zwłaszcza hurtowego na zasadach spółdzielczych.

System podatkowy nie powinien hamować postępu wytwórczości a równocześnie powinien stanowić wydajny instrument dla sprawiedliwego rozdziału dochodu społecznego. Niezbędne dla zdrowia artykuły spożywcze nie powinny podlegać opodatkowaniu.

Kierowanie całokształtem spraw gospodarczych zgodnie z powyższymi wytycznymi winno należeć do władz państwowych współdziałającym z szeroko rozbudowanym samorządem gospodarczym.

X:

Twórczość duchowa w Polsce była w wielu dziedzinach wykoszlawiona i nie odpowiadała potrzebom rozwojowym szerokich warstw Narodu.

Naród nasz posiada w masie swojej wielkie, dotychczas nie wyzyskane należycie zdolności twórcze. Te zdolności twórcze wymagają dla swojego rozwoju odpowiednich warunków, a głównymi z nich są: 1) upowszechnienie dóbr kulturalnych, narodowych i ogólno ludzkich, co się osiągnie przez odpowiedni system oświatowy, dający wszystkim obywatelom taki poziom kultury ogólnej, społeczno-obywatelskiej i zawodowej, który z jednej strony wytworzy jedność kulturalną Narodu, z drugiej przysposobi każdą jednostkę do czynnego udziału w życiu i twórczości kulturalnej Narodu, 2) atmosfera zupełnej wolności dla twórczości duchowej. Zadaniem państwa jest zabezpieczyć tę wolność, a z drugiej ułatwić materialne warunki twórczości duchowej. Jednak nie może ona służyć wyłącznie zaspokajaniu potrzeb nielicznej warstwy ludności. Twórczość duchowa powinna być przede wszystkim obracana ku pożytkowi szerokich warstw ludowych. Twórczość ludowa powinna być otaczana szczególną opieką, jako podstawa twórczości rodzimej.

Uważamy, że wyższe stopnie wykształcenia powinny być nie dla tych, którzy mają środki materialne, lecz dla tych, którzy wykazują odpowiednie zdolności.

Dlatego będziemy walczyć o zrównanie szans startu życiowego przez udostępnienie młodzieży wszelkiej nauki drogą bezpłatnego publicznego nauczania i wspierania niezamożnych ze środków publicznych.

Uchwalono i ogłoszono w kwietniu 1942 r

Wrzos, kwitujemy odbiór papieru